

Észlelő és jelzőrendszer működése

Jogvédelmi képviselő képzés
Általános alapozó képzés

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001
Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviseleti hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Jelzőrendszer tagjai

- Gyvt. 17.§.
- gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

Jelzőrendszer tagjai

- *a)* az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- *b)* a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- *c)* a köznevelési intézmények,
- *d)* a rendőrség,
- *e)* az ügyészség,

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Jelzőrendszer tagjai

- *f)* a bíróság,
- *g)* a pártfogó felügyelői szolgálat,
- *h)* az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- *i)* a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- *j)* az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- *k)* a munkaügyi hatóság.

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Jelzőrendszer tagjai

- A 17.§ -ban felsorolt intézmények és személyek kötelesek
- a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,
- b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- DE! bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet jelzéssel!

Jelzőrendszer tagjai

Gyvt. 6.§ (5) – Alaptörvény kapcsolata

A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. 2005!!!

Jelzőrendszer tagjai

- a jelzőrendszeri tagok kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni
- jelzés és együttműködés elmaradása esetén a szociális és gyámhivatal –jelzésre vagy hivatalból- értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az fegyelmi felelősségre vonás megindítására
- Bűncselekmény gyanúja esetén a gyh. feljelentést tesz

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Jelzőrendszer működése

Hatékony működés folyamata:

1. Megelőzés

2. Gyanú esetén jelzés (nem kell mérlegelni a veszélyeztetettség súlyosságát)

3. Cselekvés (gyejó feladata, probléma feltárása, terv)

4. Intézkedés visszajelzésről

5. Utánkövetés

Jelzőrendszer működése

2. Gyanú esetén jelzés (nem kell mérlegelni a veszélyeztetettség súlyosságát)
- A jelzést úgy kell megfogalmazni, hogy abból a gyanú alapja, oka kiderüljön
  - A gyermek adatainak védelme nem élvez elsőbbséget a gyermek veszélyeztetésének, bántalmazásának gyanúja esetén, a gyermek alapvető jogának védelme kell álljon a fókuszban
  - Írásbelinek kell lenni, csak súlyos esetben nem, utólag pótolandó.

Jelzőrendszer működése

Jelzés tartalma:

- Az érintett gyermekek legfontosabb adatait,
- Jelzést tevő intézmény adatait,
- Probléma rövid leírását, veszélyeztetés részletezését, felmerülés gyakoriságát, időtartamát,
- A jelzés tevő által megtett intézkedéseket, esetleges javaslatait.

Jelzőrendszer működése

Szakellátásban élő gyermekek bántalmazása

- Nevelőszülői hálózat, gyermekotthon vezetőjének kötelessége a bántalmazás körülményeinek tisztázása, a bántalmazási helyzet megszüntetése és a szükséges jogi lépések megtétele.
- A bántalmazott gyermek számára minden olyan ellátás biztosítása , amely segíti a gyermeket a feldolgozásban

Jelzőrendszer működése

Szakellátásban élő gyermekek bántalmazása

Jelzőrendszer tagjától érkezik a jelzés a gyejóhoz

- Tájékozik az eddig megtett intézkedésekről és megteszi azokat amiket a jelzés adó nem tett még meg
- Értesíti a gyermekvédelmi gyámot és a gondozási hely vezetőjét
- Az intézkedési kötelezettség a szakellátásban a gondozási hely vezetőjét és a gyejót terheli
- Gyermekvédelmi gyám gondozási helyet változtathat

Jelzőrendszer működése

Zárt adatkezelés

Gyvt. 17.§ (2a) bek.

A gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény , személy adatait erre irányuló kérelem HIÁNYÁBAN IS!!!, zártan kell kezelni

Egészségügyi kötelezettség

Az egészségügyben dolgozókra vonatkozóan a Eütv. 42.§ tartalmazza a gyermekekkel kapcsolatos előírásokat.

(5) Az egészségügyi alapellátás és szakellátás területén működő egészségügyi szolgáltatók feladataik ellátása során kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, felismerésére és megszüntetésére. Ennek érdekében együttműködnek a közoktatási, a szociális és családsegítő, valamint a gyermekek védelmét ellátó intézményekkel, személyekkel, és szükség esetén megfelelő intézkedést kezdeményeznek.

Egészségügyi kötelezettség

Az egészségügyben dolgozókra vonatkozóan a Eütv. 42.§

(2) Az ifjúság-egészségügyi gondozás speciális feladata...

c) a harmonikus testi és lelki fejlődést veszélyeztető körülmények, alkohol- vagy drogfogyasztás észlelése esetén a szülőkkel és a pedagógusokkal történő konzultáció után tanácsadás biztosítása, szükség esetén intézkedés kezdeményezése.

1997. Évi XLVII. Tv. Egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló tv.

Egészségügyi kötelezettség

1997. évi XLVII. tv. Egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló tv.

24.§

- (1) Az érintett első ízben történő orvosi ellátásakor, ha az érintett 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett és a sérülés feltehetően bűncselekmény következménye, a kezelőorvos a rendőrségnek haladéktalanul bejelenti az érintett személyazonosító adatait.

Egészségügyi kötelezettség

1997. évi XLVII. tv. Egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló tv.

- (3) A kiskorú érintett első ízben történő egészségügyi ellátásakor - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. §-ára is tekintettel - az ellátást végző egészségügyi szolgáltató ezzel megbízott orvosa köteles az egészségügyi szolgáltató telephelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni, ha
  - a) feltételezhető, hogy a gyermek sérülése vagy betegsége bántalmazás, illetve elhanyagolás

Egészségügyi kötelezettség

1997. évi XLVII. tv. Egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló tv.

- *b)* a gyermek egészségügyi ellátása során bántalmazására, elhanyagolására utaló körülményekről szerez tudomást.
- (4) Az (1)-(3) bekezdés szerinti adattovábbításhoz az érintett, illetve az adattal kapcsolatosan egyébként rendelkezésre jogosult beleegyezése nem szükséges.

Egészségügyi kötelezettség

49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet

6. § (1) A védőnő a gondozási feladatait önállóan végzi, ennek során kapcsolatot tart és együttműködik

-) az egészségügyi alapellátás és ezen belül kiemelten a háziorvosi ellátás, továbbá a szakellátás,
- *b)* a közoktatás,
- *c)* a gyermekjóléti, a szociális és családsegítést végző intézmények illetékes szakembereivel.

Egészségügyi kötelezettség

49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet

3.§ *ga)* a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,

gb) soron kívüli családlátogatás végzése a nevelési-oktatási intézményt ellátó védőnő írásbeli jelzése alapján,

Egészségügyi kötelezettség

49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet

3.§ gc) a gyermekjóléti szolgálat és a háziorvos írásos értesítése, ha a törvényes képviselő a területi védőnői ellátás (a családlátogatás) igénybevételét megtagadja, illetve hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén

(Szakmai irányelv készült , mely elfogadásra vár a GYEMSZI, EMMI és Egügyi Szakmai Kollégium

Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának jelentése I. (AJB 2227/2010)

1. Óvoda, iskola, nevelési tanácsadó: 50%

• 2. **Védőnői Szolgálat: 13%**

• 3. Rendőrség: 13%

• 4. Jegyző, gyámhivatal: 9%

• 5. **Egyéb egészségügyi intézmény: 4,3%**

• 6. Személyes gondoskodást nyújtó intézmény: 4%

• 7. Civil szervezet, egyház, egyén: 2,2%

• 8. Pártfogó felügyelet, áldozatsegítő: 1%

• 9. Ügyészség, bíróság: 0,3%

• 10. **Háziorvos, házi gyermekorvos: 0,2%**

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Fogalmi meghatározások:

A gyermek veszélyeztetése: a gyermek alapvető fizikai és/vagy lelki szükségleteinek tartós elhanyagolása és/vagy a gyermek bántalmazása.

Veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Az elhanyagolás testi gyanújelei

- *alultápláltság, leromlott fizikai-lelki állapot, erősen kiszáradt, vagy lehűlt állapotban kórházba, rendelésre kerülő gyermek*
- *a kórházba rövid időn belül, leromlott állapotban visszatérő gyermek*
- *ápolatlan, feltűnően piszkos bőr, rovarcsípések, égés, forrázás nyomai, elhanyagolt bőrfertőzések,*
- *piszkos, az időjárási viszonyoknak nem megfelelő ruházat*
- *korábbi sebesülésekre utaló jelek, túl gyakran történik a gyermekkel baleset, sérülés, mérgezés*
- *ismeretlen eredetű eszméletvesztés (agyrázkódás)*

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Gyermeknél észlelhető viselkedési gyanújelek elhanyagolás/bántalmazás esetén

- *kifejezéstelen arc, üres tekintet, szemkontaktus hiánya*
- *túlságosan készséges, alázkodó*
- *vibráló, agresszív, figyelmet követelő*
- *félénk, riadt, túlérzékeny, extrém félelem az orvosi vizsgálatnál*
- *depresszió, bűntudat, szégyenérzet*
- *váratlanul bekövetkező változások a viselkedésben, tanulási zavarok, öngyilkossági készlet, kísérlet*

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Gyermeknél észlelhető viselkedési gyanújelek

- *bizalmatlan, fél a szülőtől*
- • *félelem bizonyos személyektől pl.: férfiak, katonák stb.*
- • *elmenekülés otthonról*
- • *alvászavarok, evészavarok*
- • *regresszív viselkedés*
- • *koraérett magatartás*
- • *droghasználat*

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Elhanyagolásra, bántalmazásra utaló szülői magatartás

- *orvosi, védőnői, ápolói tanácsok be nem tartása, védőoltások*

indokolatlan elmaradása

- *a sérülés nem egyeztethető össze az előadott történettel*
- *szülő, vagy gondozó a sérülés után nem fordul azonnal orvoshoz*
- *a gyermek a sérülésről másképp számol be, mint a szülő*

Veszélyeztetés/Bántalmazás

- *kórházi látogatáskor italos állapot, kontrollálatlan magatartás*
- *türelmetlen, agresszív szülő*
- *apatikus, gyermekével szemkontaktust nem tartó szülő*
- *túlaggódó, (indokolatlanul) gyakran orvoshoz forduló szülő*
- *szülő a tényektől függetlenül „másnak, rossznak” tartja a gyermeket*
- *kórházba került gyermeket a szülők nem látogatják, nem viszik időben haza*

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Szexuális bántalmazás gyanújelei

Nem specifikus jelek:

- *a gyermek korához nem illő sexualizált viselkedés, szóhasználat*
- *alhasi fájdalom*
- *fájdalom és viszketés a nemi szervek területén*
- *krónikus fájdalmas vizelet, húgyúti fertőzések.*

Specifikus jelek:

- *a végbél, nemi szervek sérülése, vérzése, gyulladása,*
- *a kiskorú terhessége, nemi betegsége*
- *prostitúció.*

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Fizikai bántalmazás gyanújelei

- Fizikai bántalmazás látható jelei, foltogatás, verés nyomai
- Radiológiai eltérések, törések, zúzódások
- Nem baleseti jellegű sérülések, égés forrázás

Érzelmi bántalmazás gyanújelei

- Iskolai teljesítmény romlása
- Depressziós tünetek
- Agresszivitás
- Csavargás, drog, önregresszió

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 630 438

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Veszélyeztetés/Bántalmazás

A bántalmazás következményei

testi tünetek, értelmi fejlődés, pszichés tünetek.

A gyermek további életére hosszú távon is kihat:

- *bizalmatlanság,*
- *alacsony önértékelés, depresszió,*
- *öngyilkosság, agresszivitás,*
- *zavar az emberi kapcsolatokban, gyenge iskolai teljesítmény, személyiségzavar,*
- *alkohol és drog fogyasztás,*
- *maga is bántalmazó partnert választ,*

• *szülőként is a bántalmazó mintát követi.*

TÁMOP-5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyierv.gov.hu
06 40 630 438

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Az előadás forrása :

Módszertani útmutató

*A gyermekvédelmi észlelő-és jelzőrendszer működtetése
kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és
megszüntetésére irányuló szektor semleges egységes elvek
és módszertan*

Veszélyeztetés/Bántalmazás

Szigetszentmiklós

Összességében a gyermekkel kapcsolatban álló, védelmükre hivatott és köteles szervek és hatóságok (a vizsgált esetben az egészségügyi szolgáltatók, a pedagógusok, a gyermekjóléti szolgálat) a gyermekek védelembe vételét követően, elhanyagoltságukból fakadó veszélyeztetettségét megszüntetni szociális munkával nem tudta. A jelzőrendszeri tagok között a jelzéseken túlmutató érdemi és hatékony együttműködés nem volt. A gyermekek valós segítséget a gyermekjóléti alapellátásban nem kaptak, a szakemberek nem ismerték fel időben a gyermekek családból való kiemelésének szükségességét. Mindez a jogállamiságból eredő jogbiztonság követelményével, valamint az érintett gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggésben okozott visszásságot, egyúttal sértette a gyermekek legjobb érdekét figyelembe vevő eljárás elvét is.”

TÁMOGATÁS: 5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 630 438

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Köszönöm a figyelmet!

dr. Herczeg Rita

20/4899-636

herczeg.rita@obdk.hu

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése